

Секція: Фінанси, гроші та страхування.

Федорович І. М.

аспірант кафедри суб'єктів господарювання та страхування

Тернопільського національного економічного університету

м. Тернопіль, Україна

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

На сучасному етапі Україна перебуває у стані фінансової та економічної кризи, що проявляється через такі негативні явища, як спад виробництва, зростання державного боргу та дефіциту бюджету, загострення соціальних проблем. Тому виникає необхідність залучення додаткових фінансових ресурсів, що може бути здійснено, перш за все, за рахунок кредитів міжнародних фінансових організацій. Діяльність міжнародних фінансових інституцій є чинником впливу на розвиток економіки країни, реалізацію програм, спрямованих на ринкове реформування та стабілізацію національної валюти.

Основними організаціями, з якими співпрацює Україна є Міжнародний валютний фонд і Група Світового банку, до складу якої входять Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій, Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів.

Міжнародні фінансові організації мають важливе значення для економічного розвитку країни. Співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями сприяє покращенню фінансових показників держави, формуванню конкурентного ринкового середовища, активізації інвестиційного процесу, стабілізації національної грошової одиниці, розвитку приватного підприємництва.

Водночас, активне використання іноземних позик зумовлює зростання заборгованості країни, погіршення стану фінансової безпеки, посилення залежності від зовнішніх кредиторів.

За весь період співробітництва Україна отримала від міжнародних фінансових організацій кредитів на суму більше, ніж 15,4 млрд. дол. США, в тому числі від:

- Міжнародного банку реконструкції та розвитку – 5,3 млрд. дол. США;
- Міжнародного валютного фонду – 4,41 млрд. дол. США;
- Європейського банку реконструкції та розвитку – 3,2 млрд. євро;
- Міжнародної фінансової корпорації – 786 млн. дол. США;
- Чорноморського банку торгівлі і розвитку – 180 млн. дол. США [1].

Одним з основних партнерів України є Міжнародний валютний фонд. Надання позик МВФ розпочалося з 1994 р. Кредити було виділено на підтримку економіки та досягнення фінансової стабілізації в Україні. 28 липня 2010 р. Україна ухвалила спільну з МВФ програму «стенд-бай» на суму 10 млрд. СПЗ (15,1 млрд. дол. США), строком на 2,5 р., скасувавши угоду «стенд-бай», затверджену у 2008 р. Відповідно 2 серпня 2010 р. Україна отримала перший транш згідно з новою програмою у розмірі 1 250 млрд. СПЗ (1,89 млрд. дол. США), з них до державного бюджету було направлено 675 млн. СПЗ (1,022 млрд. дол. США) [2].

На сьогоднішній день співпраця України з МВФ сконцентрована у сфері економічних та технічних консультацій: узгоджуються основні параметри макроекономічної політики з тенденціями розвитку світової кон'юнктури, з напрямками міжнародних фінансових та інвестиційних потоків й поглиблюється координація у сфері валютної політики. Наразі співробітництво України з МВФ переведено у площину позакредитних відносин.

Водночас Україна взаємодіє зі Світовим банком. Співробітництво здійснюється на основі Стратегії партнерства з Україною на 2012 -2016 рр., яка спрямована на допомогу Уряду в реалізації програми економічних реформ та інтеграції з Європейським Союзом. Кредитна програма передбачає надання інвестиційних позик щороку на суму 500 млн. дол. США. Світовий банк планує надавати кредити в секторах з позитивним досвідом співпраці, серед яких будівництво доріг, енергетична і соціальна сфери. У 2015- 2016 рр.

передбачена можливість фінансування інвестиційних проектів в таких сферах: транспорт, енергоефективність, охорона здоров'я та надання Україні програмних позик на підтримку політики розвитку [3].

Таким чином, в економіку України було інвестовано значну суму коштів, проте з кожним роком обсяг державного боргу та дефіциту бюджету зростає, погіршується рівень життя населення, що обумовлено неефективним та нецільовим витрачанням зовнішніх кредитів.

Продовження співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями матиме такі позитивні наслідки для економіки країни: внутрішня і зовнішня стабільність, підтримка курсу національної валюти, покриття дефіциту бюджету. Водночас, програми міжнародних фінансових організацій означають можливість появи ризиків, зокрема, кошти від зазначених інституцій можуть бути витрачені не за цільовим спрямуванням. Другим ризиком є зростання державного боргу та нездатність уряду його обслуговувати.

На нашу думку, основними проблемами реалізації програм міжнародних фінансових організацій в Україні є недосконала нормативно-правова база відносно процедури набуття чинності угод про надання позик та неефективна діяльність державних інститутів, які відповідальні за реалізацію проектів.

Відповідно з метою вдосконалення співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями, на нашу думку, доцільно здійснити ряд завдань, що дасть змогу покращити економічний стан держави та її кредитоспроможність:

- забезпечити цільове використання кредитних ресурсів;
- удосконалити механізм управління державним боргом;
- спрямувати фінансову політику на стимулювання економічного розвитку, стабілізацію цін, покращення добробуту населення;
- розробити ефективні механізми контролю за іноземними кредитами, з дотриманням терміну їх використання;
- затвердити економічно обґрунтовану програму, яка б конкретизувала кількісні показники та передбачала заходи, спрямовані на її реалізацію для досягнення позитивних результатів;

- забезпечити розвиток міжнародних ринків товарів і послуг, підвищити ефективність діяльності підприємств шляхом створення відкритої та конкурентної системи управління закупівельними операціями;

- розвивати практику надання гарантій під іноземні позики та страхування кредитних ризиків банками, шляхом створення відповідної інфраструктури;

- стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу, приватного сектору економіки;

- створити автоматизовану базу даних, що забезпечить інформаційне та аналітичне супроводження проектів міжнародних фінансових організацій на всіх етапах їх підготовки й реалізації та сприятиме проведенню постійного моніторингу виконання програм.

Водночас для подальшої співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями доцільно провести ретельний аналіз необхідного обсягу та умов отримання й погашення позик, з метою нівелювання індексу прострочення за даними кредитами, тобто здійснювати прогнозування економічних результатів від залучення кредитів на зовнішньому ринку і впроваджувати ефективні інвестиційні проекти [4, с. 170].

Таким чином, співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями, на нашу думку, є досить важливим для України, оскільки залучені кредити, які використовуються для підтримки курсу національної валюти, фінансування дефіциту платіжного балансу здатні у перспективі забезпечити економічне зростання держави. Проте, без проведення програми економічних перетворень інвестиції міжнародних фінансових інституцій не мають сенсу, оскільки позикові ресурси частіше витрачаються з політичних міркувань або для покриття поточних потреб та без реформування економіки нагромаджуватимуться у вигляд додаткового тягаря для фінансової системи країни. Тому, Україні доцільно перейти до реалізації нової боргової стратегії, орієнтованої на використання інвестиційно-інноваційних факторів економічного зростання. Переорієнтацію боргової політики країни на

вирішення стратегічних завдань розвитку національної економіки доцільно здійснювати шляхом фінансування за рахунок кредитних ресурсів пріоритетних проектів загальнонаціонального значення в галузях енергетичної, транспортної інфраструктури, надання підтримки розвитку високотехнологічних виробництв.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями / Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/index>

2. Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Міжнародним валютним фондом. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=388292&cat_id=3531
72

3. Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Світовим банком. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=294420&cat_id=48396

4. Щербина О. І. Взаємодія держави з міжнародними фінансовими організаціями як інструмент покращення стану соціальної сфери України / О. І. Щербина // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - №3. - С. 170-174.